

niinikään melkoisella menestyksellä ja suurilla tulevaisuuden toiveilla.

Uuden Ajan Kynnyksellä 1908.

Sosialismin esitaistelijat ja tienraivaajat

TIEDOKKAAT SOSIALISMIN PALVELUKSESSA

Pierre Dupont, ranskalainen köyhälistön runoilija, joka oli laulanut kuuluisan "Laulun leivästä"*) on eräässä laulussaan väittänyt, että "sosialismilla olisi kaksi siipeä: työläinen ja tiedokas" (oppinut, lukenut). Se oli v. 1848, jolloin molemmat vieretysten makasivat Pariisin barrikaadeilla, taisteltuaan urhoollisesti köyhälistön vapauden taistelua: tämä yhteinen taistelu ja kuolema saattoi Dupont'in sydämen lämpiytymään.

Missä määrin ovat nyt tiedokas ja työläinen liittolaisia?

Marx lausuu jo Kommunistisessa manifestissaan: "Kuten ennen osa aatelistoa meni porvariston puolelle, niin menee osa porvaristoa köyhälistön riviin ja etupäässä osa ihanteellisista porvarillisista, jotka ovat kohonneet käsittämään koko tämän historiallisen liikkeen tietopuoliselta kannalta." Mutta jo Lassalle varotti v. 1863, kun oli "yleiseen saksalaiseen työväenyhdistykseen" otettava jäseniä, että "niitten henkilöitten joukkoon, joiden suhteen aina on kysyttävä hallinnon mielipidettä, kuuluvat yleensä kaikki tiedokkaat ("alle Litteraten").

Marx, Engels, Lassalle olivat kaikki tuommoisia litteraatteja, tiedokkaita, lähteneet varsinaisen porvaris-

*) Saksaksi kääntänyt Strodtmann ja vielä vaikuttavimmin (muokailleen) Fred. Freiligrath.

ton riveistä. Ja samoin melkein kaikki sosialismin tienraivaajat eri maissa. Mutta tienraivaajain kohtalo, elleivät asianhaarat sattumalta ole erittäin onnelliset, on se, että saavat useimmiten kärsiä mitä pahinta; heidän kohtalonsa on tavallisesti sama kuin sadun mukaan Protesilaon, joka ensimmäisenä pani jalkansa Troijan maahan ja ensimmäisenä siinä kaatuikin, ja josta norjalainen runoilija Welhaven niin ylevästi laulaa:

Hvo, der går foran i en allvors-dust,
han sejrer ej, han kaemper kun og falder.

(Se, joka kulkee ensimmäisenä ankaraan taisteluun, hän ei voita, hän vain taistelee ja kaatuu).

Socialismin tienraivaajat eri maissa eivät milloinkaan tietä raivatessaan ole saaneet mitään tämän maailman hyvästä ja sen takia sivistyneet eli tiedokkaat eivät silloin pyrkineetkään köyhälistön riveihin etuja saadaksen. Marx, Engels, Lassalle ja muut tienraivaajat liittyivät sosialismiin aivan toisista, paljoa ylevämmistä vaikuttimista. Persoonallisia etuja he eivät voineet niittää.

Nykyään liittää taloudellinen kehitys yhä enemmän kirjallisia olentoja varsinaisen proletariaatin riveihin. On koko joukko henkilöitä, jotka ovat saaneet jonkun tietopuolisen kasvatuksen, kansakoulun antaman eli yleissivistyksen yläpuolella ja jotka eivät ole paremmassa taloudellisessa asemassa kuin tavallinen köyhälistö. Riittää tästä vain huomauttaa. Kapitalismi on heidät kietonut pauloihinsa. Voisi mennä paljoa pitemmälle ja sanoa, että kapitalismi on jo polyypymaisesti imeytynyt kirjailijoihin ja oppineihin — joku "kansanvalistusministeri" määrää, mitä kansakoulun ja oppikoulun opettajat saavat sanoa ja kirjottaa ja suurempien sivistysvaltioitten — puhumattakaan puoleksi raaoista valtioista — korkeakoulutkin saavat alistua kapitalistivaltion sivistyksen valvojen mielipiteen alle. Inhottavimmalta näyttää tämä henkinen holhuunalaisuus esim.

Saksassa, joka aina on pöyhkeilyt korkeasta sivistyksestään. Mutta tietysti sivistys ja oppi eivät ole suuriarvoisia, elleivät ole vapaita. Ne oppineetkin, jotka ovat tulleet hallitsevalle hallitussuunnalle vastenmielisiin johdopäätöksiin, eivät saa vapaasti sitä lausua eikä opettaa, muuten heitetään heidät nälkäkuolemaan, aivan kuin työnantaja heittää mielipiteeltään hänelle vastenmielisen työläisen. Moni kustantajakaan samoin ei mitenkään salli, että hänen kustantamissaan teoksissa ja aikakauslehdissä asianomainen kirjailija puhuu vakaumuksensa mukaan. Siitähän on lukemattomia esimerkkiä. Tällä tavalla siirtyy suuri määrä porvarillisia tiedokkaita köyhälistön riveihin. Mutta heitä siirtyy toisestakin syystä. Sosialismi ei enää ole — ei ainakaan joka tapauksessa — kärsimyksen koulu, se antaa välistä aineellisia etujakin, varsinkin edistyneimmissä maissa — vieläpä ministerivirkojakin. Moni tiedokas liittyy *sen takia* sosialismiin ja köyhälistöön kohotaksensa sillä tavalla ja siten pettääkseen entisiä puoluetovereitaan. Loistavampia esimerkkejä semmoisista pettureista oli ranskalainen Artistides Briand, entinen pääministeri, joka alkuaan oli yleislakon herättäjä ja innokas sosialisti. Tämöissä tiedokkaissa on usein paljon jälellä entisestä porvarikannasta — jos kohta eivät mene suoranaiseen petturiuteen saakka, eikä *sen takia* ole kumma, että tuomoisia “*verkrachte bürgerliche Existenzen,*” porvarimaailmassa epäonnistuneita olentoja tahi kunnianhimosta köyhälistön suosiota hakevia onnenonkijoita, tämän köyhälistön puolelta on ruvettu katsomaan jonkunlaisella epäluulolla. vielä v. 1897 Bebel leimasi Hamburgin puoluepäivillä aivan “*vääräksi känsäisellä kädellä ja päällään työskentelevän puoluetoverin toisistaan eroittamisen*”; ei olisi “*tehtävä mitään erotusta henkisen ja ruumiillisen työn välillä.*” Tämöisellä erottamisella antaisi muka sosialidemokratia vain vettä vastustajien myllylle, kun he sanovat, että sosialidemokratia hävittää kaiken kulttuurin ja tahtoo painaa koko ihmiskunnan alas nykyisen köyhälistön sivistyskannalle. Mutta Dresdenin puoluepäivillä v. 1903 oli sama Bebel jo varovai-

sempi. Hän kehoittaa puoluelaisiaan seuraavilla sanoilla: "Tarkastakaa joka puoluetoveria, mutta jos hän on akadeemikko (yliopistollisen sivistyksen saanut) tahi tiedokas ("ein Intellektueller"), niin tarkastakaa häntä kahden- ja kolmenkertaisesti." Ja Magdeburgin puoluepäivillä v. 1910 huudahti Bebel: "Videant consules! Konsulien tuli katsoa, ettei yhteiskunta kärsisi mitään vahinkoa, oli puheparsi vanhassa Roomassa. Minä sanon, puoluetoverien tulee valvoa sitä, että puolueenjohdajat eivät tee puolueelle mitään vahinkoa. Kansanvaltaista epäluuloa ja vieläkin kansanvaltaista epäluuloa kaikkia kohtaan ilman poikkeuksetta, myös minua kohtaan. Katsokaa johtajia sormenpäihin asti, teidän sanomainne toimittajia sormenpäihin saakka!" Tosin oli B. silloin erittäin suuttunut tiedokkaisiin revisionisteihin ja sanomaintoimittajiin, mutta hän tarkoitti kuitenkin pääasiassa sitä, minkä lausui ilmi. Ja Kautskykin vaatii kirjassaan "Parlamentarismus und Socialdemokratie" jokaiselta puoluetoverilta, olkoon hän tiedokas tai ei, jonkunlaista odotusaikaa ("Karenszeit"), ennenkuin hän lasketaan sosialidemokratian luottamusvirkoihin.

Mutta toiselta puolen taas myöntää Bebelkin (Dresdenin puoluep. pöytäk. siv. 225), että "me tarvitsemme akadeemikkojen ja tiedokkaitten älyä".

Adam Smith, "taloustieteen isä", oli sitä mieltä, että teollisuuden yksitoikkoinen työ aamusta iltaan ei voi kasvattaa työläistä: sen kautta päinvastoin "hän luonnollisesti kadottaa kykyjensä kehittämismahdollisuuden ja tulee yleensä niin tyhmäksi ja tietämättömäksi kuin ihmisolento yleensä voi tulla". Tämä Smithin käsitys ei tosin ole aivan oikea, sillä kokemus osoittaa, että koneitten aikakausi on kehittänyt työkansan paljon korkeammalle kuin ennen; johon kuitenkin sangen mahtavasti on vaikuttanut, ehkä kaikkein enimmäin, työpäivän lyhennys. Mutta vieläkin pitää paikkansa, mitä työväenmarssin laulaja, Jacob Audorf, laulaa:

"Der Feind den wir am tiefsten hassen,
Der uns umlagert, schwarz und dicht,

Das ist der Unverstand der Massen,
Den nur des Geistes Schwert durchbo icht!"

(Se vihollinen, jota syvimmin vihaamme,
joka meitä ahdistaa mustana ja vahvana,
se on joukkojen ymmärtämättömyys,
jonka murtaa vain hengen miekka.)

Tietämättömyys proletaarisissa joukoissa on vielä riittävän suuri. Se on suureksi vahingoksi itse köyhälistölle, mutta varsinkin niille, jotka pyrkivät johtaviin aseisiin köyhälistön riveissä. "Johtajien edesvastuun määrä kasvaa ja samalla kasvaa vaatimus yhä suuremmista tiedoista", sanoo Kautsky äsken mainitussa teoksessaan. Taloudellinen elämä on jo mutkikas koneisto, jonka komeroihin ei jokainen voi tunkea henkisillä silmillään. Ja koska koko valtiollinen toiminta lopullisesti riippuu taloudellisesta, on monen proletaarin valtiollinen näköpiiri sangen rajoitettu. "Johtajien täytyy sentähden", lisää Kautsky, "nykyään tutustua asioihin, joista yksityinen jäsen ei ole perillä, joita joukko ("sakki") ei riittävästi tunne". Ja Bebel lisää vielä eräässä puheessaan v. 1907, että johtavaan asemaan asetettujen tulee "nähdä kauemmas, kuin useimmat voivatkaan nähdä, joiden aamusta iltaan täytyy ahertaa jokapäiväisen leivän hankinnassa."

Jos siis on myönnettävä, että proletaarin joukko *kokemuksesta*, niin sanoakseni omasta lihastaan, tietää paremmin kuin kukaan muu, tiedokkaampikin, mistä yleensä köyhälistön luokkataistelussa on kysymys, niin taas useimpien köyhälistön jäsenten tieto on aivan riittämätön käymään onnellista taistelua vastustajiaan vastaan. Taistelun johto on sentähden aina pysyvä tiedokkaitten käsissä — siitä on turha koettaa päästä irti. Mutta tiedokkaan johtajan täytyy aina kuulustella köyhälistön yleistä mielipidettä, kuulustella syvien rivien sykkivää sydäntä, ja myöskin, jos hän luulee sen joutuneen joskus harhaan, köyhälistön edun kannalta selittää oikeaa suuntaa.

Johtopäätös ylläolevasta on siis se, että siirtymisiä yläluokista köyhälistön taisteluriviin on tervehdittävä ilolla, koska köyhälistö tarvitsee kaikkia tiedokkaita, mitä se voi saada — liikaa siinä suhteessa ei sillä sinukaan ole. Ja usein on näistä henkilöistä, jotka yläluokasta ovat siirtyneet köyhälistön keskuuteen, tullut tämän köyhälistön innokkaimpia esitaistelijoita, kuten Marx, Engels, Lassalle, Liebknecht, Kautsky, Klara Zetkin, Victor Adler y. m. Mutta ei mitenkään saa jumaloita tiedettä niin, että tiedokkaalle empimättä annetaan *etusija* luottamustoimissa sen takia, että hän on oppia saanut. Kokemus ja — ennen kaikkea — *luotettavuus* painavat ainakin yhtä paljon, vieläpä enemmänkin vaa'assa. Ei niin, että joku eroava vähäarvoisempi käsitys toisesta ja toisesta köyhälistön asiasta heti leimaisi hänet kelpaamattomaksi: suvaitsevaisuus jossain määrin on sosiaalidemokratiassa paikoillaan, ettemme kangistuisi dogmatismiin ja kuolettavaan yksipuolisuuteen; vaan etupäässä on katsottava, että kyseessä oleva henkilö aina ilmeisesti *tarkoittaa köyhälistön etua*, kun hänen toimiaan tarkoin punnitaan ja että hän *koko sielultaan tahtoo toimia köyhälistön eduksi*.

Ja eräs toinenkin vaara voi tässä suhteessa olla tarjona. Moni nuori mies, joka on lähtenyt yläluokan riveistä, tahtoo välistä oikein tuntuvasti näyttää, että hän harrastaa köyhälistön parasta ja tekee sen takia ehdotuksia, jotka imartelevat köyhälistöä, esim. liiotellen sen valtaa ja voimaa. Tällöiset nuoret miehet, joilla on jonkunlainen demagooginen luonne, tekevät täten asialle sängen huonon palveluksen. Köyhälistön suurta asiaa ei edistetä sillä, että liioitellaan, vaan siten että asioita tyystin punnitaan ja ne sitten esitetään niin kuin ne todellisuudessa ovat. Intoa, uhraavaisuutta on sen ohessa litsottava koko liikkeeseen, sillä ilman intoa ja uhraavaisuutta ei mitään saavuteta, vaikkakin hedelmät eivät aina ole *heti* otettavissa. Mutta jumala varjelkoon meitä semmoisista köyhälistön johtajista, jotka imartelevat sitä ja ajavat sen päättömyksiin, jotta saisivat käydä oikein radikaaleista köyhälistön asianajajista. Pois se

periaate, missä se vain ilmestyy: sakki itsevaltiaaksi, kunhan se tekee tahtomme! Saksassa tämä piirre on välistä pilkoittanut esille, mutta m. m. Marx ja Bebel ovat aina tämmöistä demagogiaa halveksineet.

Mutta paras keino, miten työväestö voi saada luottavimmat tiedokkaat keskuuteensa on se, että sen omista riveistä kohoo miehiä, jotka ovat varustetut koko aikansa tietoisuudella. Semmoinen loistava esimerkki on August Bebel, joka sorvarista on nousut kansainvälisen sosialistiliikkeen etevimmäksi edustajaksi, mieheksi, jota suuret tiedemiehet, kuten Mommsenkin, ihailivat. Ja köyhälistön miehillä ja naisilla on tämmöiseen henkiseen kohoamiseen nykyään moninainen tilaisuus. Yläluokka — vieläpä työnantajatkin ovat olleet valmiit tarjoamaan köyhälistölle tilaisuutta tiedolliseen kehitykseen. Tosin se usein tapahtuu itsekkäistä vaikuttimista —esim. saadakseen siten kunnollisempia, valistuneempia työntekijöitä, usein se tapahtuu annettavien tietojen seulomisella; mutta tässäkin suhteessa ovat vallitsevat luokat omat haudankaivajansa, kun loppuun päästään. Ja tämän lisäksi kehittyy ja on köyhälistö kehittynyt suunnattomasti omissa kokouksissaan ja seuroissaan. Ei ole helposti sanottavissa, mitä esim. vaikuttaa työväestön keskuudessa perustettu puhujaseura, jossa kukin järjestänsä koettaa kehittää muodollisesti ja henkisesti kykyjensä tahi joku keskinäinen lukusirkkeli eli lukuseura, jossa yhdessä luetaan ehkä yhdessä ostettua tai kirjastosta lainattua teosta, jonka eri aatteista kukin voi lausua mielipiteensä.

Renan, yksi Ranskan suurimmista tiedemiehistä, on kerran lausunut: "Epäilemättä köyhälistön ruumiilliset kärsimykset ovat surullinen ilmiö. Minä tunnustan kuitenkin, että ne eivät minuun koske niin syvästi kuin havainto, että ihmiskunnan äärettömän suuri enemmistö on tuomittu henkiseen orjuuteen, kun täytyy nähdä, mitenkä samallaiset ihmiset kuin minä, joilla ehkä on korkeammat älylliset ja siveelliset kyvyt kuin minulla, ovat tuomitut eläimellisyyteen, elävät ja kuolevat kohottamatta kertaakaan silmiään korkeammalle tuosta kurjasta

koneesta, joka antaa heille leipää.” Renan ei ajatellut, että juuri tiedollinen kohoaminen myöskin kohottaa työväestön aineellisesti korkealle yli nykyisen kurjuuden. Ennen kaikkea tulee köyhälistön omista riveistään ja jos suinkin mahdollista *omilla* sivistyslaitoksilla — varsinkin historian ja kansantalouden alalla — luoda itselleen johtomiehiä, jotka *saamatta tovereiltaan epäluuloa* osakseen voivat opastaa niitä, jotka eivät *voi* jokapäiväisen leivän hankinnassa heittää katseitaan niin pitkälle, kuin nykyajan monimutkainen elämä vaatii sen kovissa, ankarissa taisteluissa valtiollisen vallan siirtämiseksi uusiin käsiin ja elämännonnen tasaisemmin levittämiseksi köyhien ja sorrettujen keskuuteen.

Työväen Joululehti! (Tampere,) 1911.

JOHTAJA.

(BEBELIN 70-VUOTISEKSI MUISTOKSI.)

Äsken luin eräässä Suomen sosialistisessa julkaisussa, että johtaja ei juuri toimita mitään, vaan ainoastaan tuo suuri joukko, joka häntä johtaa. Se oli kirjoituksen pääsisältö. Vaistomaisesti vetäytyi suuni pieleen hymyyn. No niin, ei muuta kuin tuo vanha juttu! Ja kuitenkin niin aivan luonnollinen! Pitkin matkaa historian läpi tuo johtajien jumaloiminen, Aleksanteri suuren, Shakespearen, Newtonin, Napoleonin, Goethen y. m. Ja sitten tulee semmoinen mies kuin Carlyle, ja näyttää kirjassaan ”Sankarit ja sankarien palveleminen,” että kaikki on niinkuin olla pitää. Ja pahan taudin pilaamat Nietzsche aivot synnyttävät käsityksen ”yli-ihmisestä” ja ”karja-ihmisestä.” Onko kumma, että tällöisen hasutuksen perästä tuli terveellinen vastavirtaus kansojen syvistä riveistä. Ja kuitenkin tuon sosialistisen julkaisun väite on sekin aivan väärä. Marx todistaa sen vääräksi, Bebel myös.

Engels kirjoittaa Liebknechtille heti Marxin kuoleman perästä (14/8 83): ”En voi vielä ajatellakaan, että